

DESPRE SĂNĂTATE ȘI BOALE

E mai bună sănătatea
Decât toată bogătatea.

Că

Când ești sănătos, bărbat,
Ești îndestul de bogat.

Dar și

Când nu-ți sună-n buzunare.
Pătimesti de galbinare (galbeni n-are)
Și de friguri grele-n pungă,
Cu scuturătură lungă.

Căci

Nu e altă mai grea boală
Decât când e punga goală.

Atunci

Este bolnav foarte greu
Și ar mânca tot mereu.

Că

Cu toat-a lui gemătură,
Duce lingura la gură.

De aceea

Bolnavul credință n-are
Când geme cerând mâncare.

Dar însă

Nu-ntreba pe om la boale:
Voiești să-ți dau pernă moale?

Sau:

Numai bolnavul se-ntreabă
(Vrei să-ți dau cutare treabă?)

Cum a-ntrebat țiganul pe fiul său:

- Ce-ai mânca, tată? spune!
- Of! cum aș mânca căpșune!
- Lungește-i, Doamne zilele
Pân-o crește căpșunele!

Asta se potrivește cu:

Trăiește, murgule, pân' la Paști,
Ca să-ți dau iarbă verde să paști.

Căci

Toate la vremea lor date
Sunt ca și o sănătate.

Și
Lucrul la timp dăruit
Prețuiește îndoit.
Că
Geaba binele cu sacul,
După ce moare săracul!
Precum zice el:
După ce-nchiz ferestrele,
Joace-mi măcar măiestrele.
Că
Ce folosește orbului obrazul frumos?
Ci
Când mi-e foame, să-mi dai pâine,
Iar nu-mi zice: vino mâine.
Și când mi-e sete să-mi dai apă,
Iar nu fierea după ce-mi crapă.
Unii însă zic:
Bolnavul zice o mie,
Doftorul face ce știe.
Iar babele
Nici nu-l scoală după boală,
Nici nu-l lasă să moară.
Ele mai zic că
Boale să dea Dumnezeu, că leacuri
sunt destule.
Însă,
Leacul fie or nu fie,
Colacul babei să știe.
Și pe urmă,
A murit că i s-au isprăvit zilele.
Că
Cămașa veche umbli să o cărpești
și mai rău o spargi.

De aceea, la orce,
Întrebă pe pătimaș,
Nu întreba pe drumaș.
Însă,
La orșice bolnav greu,
Doftorul e Dumnezeu.
Dar orcum,
Nimenea n-o să trăiască,
Lumea să o moștenească.

Și
Nimenea n-a dat zăpăci cu Dumnezeu cât
o să trăiască.

Că
Lumea e înșelătoare,
Moartea hoată, răpitoare.

Și
În deșert sunt toate
Dacă este moarte!

Că
Astăzi câți mâncăm și bem
Și mâine nu mai suntem!

Și
Vremea toate le mistuiește!

Că
Mulți copaci pe dinafară se văd frumoși
Și pe dinlăuntru sunt putrezi, scorburoși.

Și apoi,
E mult de la mână până la gură, dar de
astăzi până mâine!

Rar găsești
Om tare de sfânt.
Și cum zice vorba:
Are nouă suflete, ca pisica.

Sau să poți zice:
Moșul traiul ș-a nimerit!
Și ca vultur a-ntinerit!

Și
S-a lungit firu-i de ață,
Pentru puțină viață.

Și
Avu zile grămădite
Cât carul cu patru vite.

Și
Era să-i cânte popa,
Dar a sărit groapa.

Și
Târâș-grăpiș bietul moș
Sări afară din coș (coșciug).

Sau:
Cam târâș, cam grăpiș,
Ajunge la suiș.

Și
Picioarele-și împiedică,
Dar sărind rupse piedica.

Și
A fost până la calea-ntoarsă.
Că
I-avut Dumnezeu de știre
Și l-a păzit de pieire.
Dar mai mulți sunt carii
Au umblat, tot au umblat,
Până când pe brânci au dat.
Și
Când a dat fugă, atunci s-a isprăvit pământul.
Și
N-a zăcut degeabă, deși nu muri în grabă.
Că
Nu i-a fost boala sănătoasă.
Cum a zis un băiat:
Nu este prea bine vacii
(I-a trecut baba cu colacii),
Că vine tata, îmi pare,
Cu pielea ei în spinare.
Și
S-a îngroșat gluma,
C-o să-i plângă urma.
Că
I-a cântat popa aghiosul.
În sfârșit:
Nimic nu e ca sănătatea.
Că
Boala intră ca prin roata carului
Și iese ca prin urechea acului.
Și atunci,
Ce folosește bolnavului patul de aur!
Dar este
Parigorie de om bolnav.
Zicând că
Omul și din necătare
Moare și zile când are.

POVESTEA VORBII

Frigura tremurătoarea,
Lingoarea aprinzătoarea
Și Ciuma cea rea cu ele,
Fiind surori cătetrele,
Plecară toate nălucă
Prin orașe să se ducă,
Și pe drum între vorbire,
Neputând sta la-nvoire,
Ajunseră la gâlceavă
Și la sfădire grozavă,
Cerând drept fieștecare
Spre a se numi mai mare;
Și după multe cuvinte:
- Stați, - zise cea mai cuminte -
Rău ne putem înțelege,
Alți de nu ne vor alege.
Aideți să curmăm din cale
Și să mergem colea-n vale,
L-acel cioban ce se vede
Păscându-și turma-n livede;
Dar însă nu toate ceată
Să ne arătăm deodată,
Ci pe rând fieștecare
Stând să-i cerem de mâncare,
Să vedem de cine-i păsă
Și cui dă mai bună masă,
S-o ospeteze cum cere,
Cu mâncări după plăcere;
Și de care, prin urmare,
Va avea frică mai mare,
Ea mare să se numească
Și gâlceava să lipsească.
Deci după ce sfătuiră
Și în astfel se-nvoiră,
Merse Frigura îndată,
În cerșetoare schimbată
(Trăgându-se celelalte
Supt niște măguri înalte,
De departe stând să vază
În ce chip se ospătează);
Și pe loc dacă se duse
La ciobanul ce-l văzuse,

Fără să se milogească.
Ceru să o găzduiască,
Numindu-se călătoare
Și pe aci trecătoare.
Ciobanul ca pe o babă
O și priimi în grabă
Și cu plăcute cuvinte
Îi aduse înainte
O glugă în loc de masă
Și mămăligă rămasă,
Puindu-i și brânzișoară,
Zise: - Poftim, mămușoară,
De vei vrea, îți voi aduce
Și puținel lapte dulce.

Frigura de masa dată
Îi răspunse supărată:
- Geaba puseși aci brânza,
Că nu mi-o sufere rânza,
Și lasă, nu-mi mai aduce
Nici lapte acru, nici dulce,
Care pe om nu-l hrănește,
Ci mai vârtos îl slăbește;
Un miel nu e lucru mare
Să tai, să-mi faci de mâncare!
Ciobanul îi zise: - Lele!
Eu sunt stăpân p-ale mele
Și alt când îmi poruncește
Necinstit se izgonește;
Și ce ești tu, ia îmi spune,
De-mi ceri mie mâncări bune?
- Eu sunt Frigura - răspunse -
Și îmi plac mâncări tot unse.
Nu fac haz nicidecum postul,
Îl las să-l mănânce prostul.
Zise ciobanul: - Ei! dragă!
Și cine-n seamă te bagă?
Fii tu or slabă, or grasă,
Mie nicidecum nu-mi pasă,
Ci ia cară-te cu bine,
Pân' nu-ncarc cața pe tine.

Frigura-nsălbătăcită,
Sare pe el necăjită
Și îndată se pornește

Să-l scuture vrăjmăşeşte.
El iar fără a se teme,
Deloc nu mai pierde vreme,
S-aruncă gol să o-nece,
Supt în jgheab de apă rece;
Şezând muiat pân' la guşe,
Bând şi câteva căuşe,
Frigura îşi pierdu rostul
Ş-îndată lăsând pe prostul
Începu-n fugă să saie,
Ca un scăpat din bătaie.
Prin crâng, prin câmpie lungă,
Silind mai curând s-ajungă,
Nu vedea nici mărăcine
Uitându-se după sine.
Frică intrase într-însa
Că s-o lua după dânsa
Ş-o goneşte s-o apuce
În apă s-o mai arunce.

Ajungând la celelalte,
Supt măgurile înalte,
Ele pe loc o-ntrebară:
- Soro, cum te ospătară?
Ea, tot suflând ostenită,
Le răspunse necăjită:
- De unde ştie ciobanul,
Mojicul şi bādăranul,
Ce fel să te priimească
Şi ce fel să te cinstească?
Lingoarea-ncepu să zică:
- Cunoaşte-te dar de mică;
Ia să mă duc eu la dânsul
Şi să vezi ce scoţ dintr-însul.

Zicând astfel, merse-ndată,
Într-o bătrână schimbată,
Şi ceru s-o găzduiască
În coliba-i ciobănească.
El o priimi în grabă
Şi pe dânsa ca p-o babă,
Ş-aceeaşi masă îi puse,
Aceleaşi mâncări îi duse.
Dar Lingoarea şi ea iară
Începu alte să ceară

Și mai vartos să-i înfigă
Un ieduleț și să-i frigă.
Ciobanul îi zise: - Bine,
Dar ce rudă ești cu mine?
Or ce cuconiță mare
De-mi ceri astfel de mâncare?
- Eu sunt Lingoarea - îi zise -
Carea vântul mă trimise,
Să dau boale grele foarte
Și să chinuiesc de moarte.
- Și ce? - urmă el să zică -
Vrei să te am eu de frică,
Ca să-ți dau orice-mi vei cere
Și masă după plăcere?
Ia cară-te mai în grabă
Dacă vrei să fii de treabă,
C-apoi mă vei înțelege
Cu vro câteva ciomege.

Lingoarea iar supărată
S-arunc-asupra-i îndată,
Ș-începând să-l chinuiască,
Aci moartea să-l găsească,
În dureri, junghiuri băgându-l,
Să răsufle nelăsându-l,
El iarăși știindu-și leacul,
Aproape fiind și lacul,
Intră supt jgheabul cel rece
Și începu să se frece;
Făcând aceasta ciobanul,
Își spăimântă pe dușmanul;
Că nemaiputând Lingoarea
Să-i sufere recitoarea
Își apucă-ndată drumul
Și pieri în grab ca fumul.

Ajungând la celelalte,
Supt măgurile înalte,
Îndată o întrebară
Pe ea cum o ospătară.
Lingoarea le zise: - Geabă,
N-am găsit omul de treabă,
Cine suntem să-nțeleagă
Și umblăm să ne aleagă;
Cunoaște el, dobitocul,

Cui de ce îi e cojocul?
Ia aideți voi mai-nainte
La oameni zdraveni, cu minte;
Prin cetăți și prin orașe
Să vedeți case, sălașe,
Să vedeți așternut moale,
Iar nu fân și burieni goale;
Să vedeți acolo mese
Și mâncări bune, alese,
Iar nu post, pâine cu apă,
Ș-în loc de bucate ceapă.
- Ba! ba! sunteți mititele,
- Zise Cioma către ele -
Și de voi puțin îi pasă
Să vă cinstească cu masă;
Dar ia să vedeți acuma
Cum tremură el de Cioma.
Zicând aceasta îndată
Către cioban se arată
Ca o babă furioasă,
Țiind în mână o coasă,
De să-ngrozea om de dansa
Când scotea vorbă dintr-însa.

Carea văzând-o ciobanul,
Se cutremură, sârmanul!
Și o-ntrebă zicând: - Mamă!
Unde mergi și cum te cheamă?
- Ciomă-mi zic - zise -anume
Ș-am plecat să cosesc lume,
Numai, dragul meu, fă bine,
Până odihnesc la tine,
De-mi pune puțină masă
Ș-îmi fă o friptură grasă,
Că am foarte mare grabă
Să merg, să-mi caut de treabă.
Ciobanul pe loc se duse
Și așternut îi aduse,
Zicând: - Șezi puțințel, mamă,
Să-ți frig, să-ți fac o zeamă.
Apoi îndată aleargă,
De frică tremurând vargă,
Făcu slugilor strigare,
Fu și friptura-n frigare.

Deci pe când se frigea mielul
Și fierbea în oală felul,
Stând el cu neîndrăzneală
Îi zise ei cu sfială:
- Mamă! te rog, de se poate,
Până vor fi gata toate,
Ia deschide acea carte
Să vezi, sunt eu în vro parte
Scris anume, Ion Bucur,
Ca să plâng, or să mă bucur?
Îndată el cum îi zise,
Ea catalogu-și deschise
Ș-începu pe toți din lume
Să-i spuie de rând anume;
Și sfârșind zise: - Nepoate!
Astea sunt numele toate;
Și precum auziși bine
Tu nu ești trecut la mine.

El vrând spre încredințare
Să vază de nu îl sare,
Îi zise ei iarăși: - Mamă!
Eu nu prea am băgat seamă;
Ia mai citește o dată,
Să-mi stea inima-mpăcată.
Vrând ea să-i facă pe voie,
Îi citi iar foaie, foaie,
Și isprăvind zise: - Iată,
Nu ești scris, ț-am spus o dată.

Auzind el, ia frigarea
Ș-îi arde cu ea spinarea,
Zicând: - Scol', boală urâtă,
Ca să nu-ți trag și vro bătă.
Dacă nu sunt scris la tine,
De ce ai venit la mine?
Du-te, cere de mâncare
Unde de frică te are!
Atunci ea înspăimântată
Plecă și fugi îndată;
De rușine ce îi fuse
Pe alte drumuri se duse,
Lăsând d-atunci pe acele
Ca să umble singurele.

Prin urmare dar,
Omul boala singur și-o caută.
Ș-apoi,
O boală când vine la om, strigă către
celelalte: săriți, că l-am prins.
Însă
A dat Dumnezeu și boale, dar a lăsat și leacuri.